

VOLTA

SYSTEMY ZABEZPIECZEŃ

Premier 412

Premier 816

Instrukcja użytkownika

Centralki alarmowe

Volta sp. z o.o.

<http://www.volta.com.pl>, e-mail: volta@volta.com.pl

Spis treści

1. OPIS SYSTEMU	5
WSTĘP.....	5
<i>Uwagi dotyczące instrukcji.</i>	5
<i>Wykrywanie pożaru.</i>	5
<i>Monitoring</i>	5
<i>Linie i podsystemy.</i>	5
<i>Kody dostępu.</i>	5
KLAWIATURY.....	6
<i>Typy klawiatur.</i>	6
<i>Klawisze funkcji.</i>	7
<i>Klawisze zagrożenia.</i>	8
WSTĘP.....	8
<i>Kody dostępu.</i>	8
UZBRAJANIE SYSTEMU ALARMOWEGO.....	8
<i>Sprawdzanie stanu gotowości.</i>	8
<i>Przerywanie uzbrajania.</i>	8
<i>Uzbrajanie zewnętrzne.</i>	9
<i>Uzbrajanie w trybie domowym.</i>	9
<i>Automatyczne uzbrojenie w trybie domowym.</i>	9
<i>Zmiana trybu uzbrojenia z domowego na zewnętrzny.</i>	9
<i>Zmiana trybu uzbrojenia z zewnętrznego na domowy.</i>	9
<i>Zmiana trybu domowego z opóźnionego na natychmiastowy.</i>	10
<i>Zmiana podsystemu.</i>	10
<i>Ręczne omijanie linii.</i>	10
<i>Omijanie grupowe.</i>	11
<i>Zewnętrzne uzbrojenie jednego lub więcej podsystemów.</i>	11
<i>Uzbrajanie w trybie domowym jednego lub więcej podsystemów.</i>	11
ROZBRAJANIE I KASOWANIE.....	12
<i>Rozbrajanie.</i>	12
<i>Rozbrajanie po alarmie.</i>	12
<i>Rozbrajanie w czasie alarmu.</i>	12
<i>Potwierdzanie (kasowanie) alarmu.</i>	12
<i>Przeglądanie rejestru alarmów.</i>	12
<i>Rozbrajanie jednego lub więcej podsystemów.</i>	13
USTERKI.....	13
<i>Potwierdzanie nowej usterki.</i>	13
<i>Podgląd usterek.</i>	14
KASOWANIE SYSTEMU.....	14
WŁĄCZANIE I WYŁĄCZANIE GONGU.....	14
ZMIANA WŁASNEGO KODU DOSTĘPU.....	14
2. MENU PROGRAMOWANIA SYSTEMU.....	15
ZMIANA KODU DOSTĘPU UŻYTKOWNIKA - 80.....	15
ZMIANA OPCJI UŻYTKOWNIKA 1 - 81.....	15
ZMIANA OPCJI UŻYTKOWNIKA 2 - 82	16
ZMIANA OPCJI UŻYTKOWNIKA 3 - 83	17
TEST LINII - 90	18
TEST SYGNALIZATORÓW I WYJŚĆ - 91	19
TEST TRANSMISJI - 92	19
WŁĄCZANIE ZEZWOLENIA NA ZDALNE STEROWANIE - 93	19
ROZPOCZĘCIE ZDALNEGO STEROWANIA - 94	20
USTAWIANIE CZASU - 95	20
USTAWIANIE DATY - 96	20
3. BEZPIECZEŃSTWO POŻAROWE I KONSERWACJA.....	21
BEZPIECZEŃSTWO POŻAROWE.....	21
<i>Działanie alarmu pożarowego.</i>	21
<i>Zasady bezpieczeństwa pożarowego w mieszkaniach.</i>	22
<i>Opracowanie planu ewakuacji.</i>	22
KONSERWACJA.....	22
4. SŁOWNIK.....	23
5. DANE INSTALACYJNE.....	24

Centralka.....	24
Klawiatury	24
Zegary podsystemów.....	24
Użytkownicy.....	24
Linie	25
Dane kontaktowe.....	26

NIE ZDEJMOWAĆ OBUDOWY

WEWNĄTRZ WYSTĘPUJE NAPIĘCIE SIECIOWE

Nie wymaga wymiany elementów przez Użytkownika,
Obsługa techniczna tylko przez uprawniony personel.

1. Opis systemu

Wstęp.

Opisywany system alarmowy składa się z centralki, jednej lub więcej klawiatur i różnych czujek. Centralka bywa zwykle zamontowana w pomieszczeniach gospodarczych, piwnicach itp. Centralka zwiera elementy elektroniki systemu i akumulator zasilania awaryjnego. Powinien do niej zaglądać jedynie instalator oraz pracownik serwisu.

Klawiatura używana jest do sterowania systemem i wyświetlania stanu systemu za pomocą kolorowych diod świecących (LED). Klawiatura może również potwierdzać dźwiękiem naciśnięcia klawiszy. Klawiatura powinna być zamontowana w wygodnym miejscu wewnątrz strefy chronionej, niedaleko wejścia/wyjścia.

Dokładnie przeczytaj tę instrukcję i zasięgnij informacji instalatora odnośnie pracy systemu. Poznaj dobrze swój system. Wszyscy użytkownicy systemu powinni zostać tak samo dokładnie poinstruowani.

Uwagi dotyczące instrukcji.

Instrukcja objaśnia wszystkie podstawowe funkcje systemu włącznie z wykrywaniem usterek i programowaniem kodów dostępu. Większość użytkowników systemu nie będzie używała wszystkich tych funkcji. W rozdziale „Obsługa systemu alarmowego” wyjaśniono ogólne zasady systemu i zamieszczono instrukcje uzbrajania, rozbrajania systemu i omijania linii. Pozostałe rozdziały zawierają bardziej szczegółowe informacje.

Wykrywanie pożaru.

System może obsługiwać urządzenia wykrywania pożaru, takie jak np. czujki dymu i emitować alarm pożarowy. Skuteczność wykrywania pożaru zależy od właściwej liczby i usytuowania czujek. Urządzenia te powinny być instalowane zgodnie z zaleceniami odpowiednich przepisów przeciwpożarowych. Zapoznaj się z rozdziałem „Planowanie pożarowych dróg ewakuacyjnych”.

N Przed uruchomieniem systemu instalator musi włączyć odpowiednie funkcje wykrywania pożaru.

Monitoring

System umożliwia przekazywanie, za pośrednictwem linii telefonicznej, informacji o alarmach, usterkach i sytuacjach zagrożenia do stacji monitorowania alarmów. Jeżeli alarm wywołany został przypadkowo należy natychmiast zatelefonować do stacji monitorowania alarmów, aby odwołać zbędną interwencję.

Funkcja ta musi być uprzednio włączona przez instalatora.

Linie i podsystemy.

Instalator dzieli chronioną przestrzeń między linie i podsystemy. Linia jest to przestrzeń chroniona przez jedną lub więcej czujek podłączonych do systemu (detektory ruchu, detektory słuczeniowe, styki drzwiowe lub detektory wibracyjne). Pojedynczą linią może być pokój, korytarz, drzwi lub okno. Z jednej lub więcej linii można utworzyć w centralce podsystem.

Podsystem jest to część chronionego obiektu. Każdy podsystem może być uzbrajany i rozbrajany niezależnie od innych podsystemów. Wszystkie podsystemy razem tworzą system alarmowy. Jeżeli system alarmowy nie został podzielony na podsystemy wszystkie urządzenia są przyporządkowane podsystemowi pierwszemu.

Niektóre linie mogą należeć do więcej niż jednego podsystemu. Na przykład wejścia/wyjścia czy korytarze. Noszą one nazwę linii globalnych, gdyż nie są przypisane do konkretnego podsystemu.

Zamieszczona poniżej tabela przedstawia możliwą liczbę linii i podsystemów centralek Premier 412 i 816:

Centralka	Podsystemy	Linie	Maksymalna liczba linii
Premier 412	2	4	12
Premier 816	4	8	16

Kody dostępu.

Każdy użytkownik systemu musi posiadać własny 4,5 lub 6-cyfrowy kod dostępu. Kody dostępu używane są do uzbrajania i rozbrajania podsystemów, do których są upoważnione. Niektóre kody dostępu umożliwiają wykonywanie funkcji dodatkowych, takich jak opcje programowania systemu, omijania linii i testowania systemu.

Kod dostępu może nie zezwalać ci na dostęp do niektórych funkcji systemu. Na przykład, jeżeli twój kod zezwala na uzbrojenie i rozbrojenie podsystemu pierwszego możesz nie móc uzbrajać i rozbrajać innych podsystemów.

Kod dostępu może być zaprogramowany jako umożliwiający dostęp globalny. Kod dostępu globalnego może być użyty w dowolnej klawiaturze i uprawnia do uzbrojenia i rozbrojenia innych podsystemów przypisanych do twojego kodu. I przeciwnie,

twój kod może być zaprogramowany, do obsługi tylko jednego podsystemu. Kod dostępu podsystemu umożliwi uzbrojenie i rozbrojenie podsystemu tylko z klawiatury przyporządkowanej do tego podsystemu.

Klawiatury.

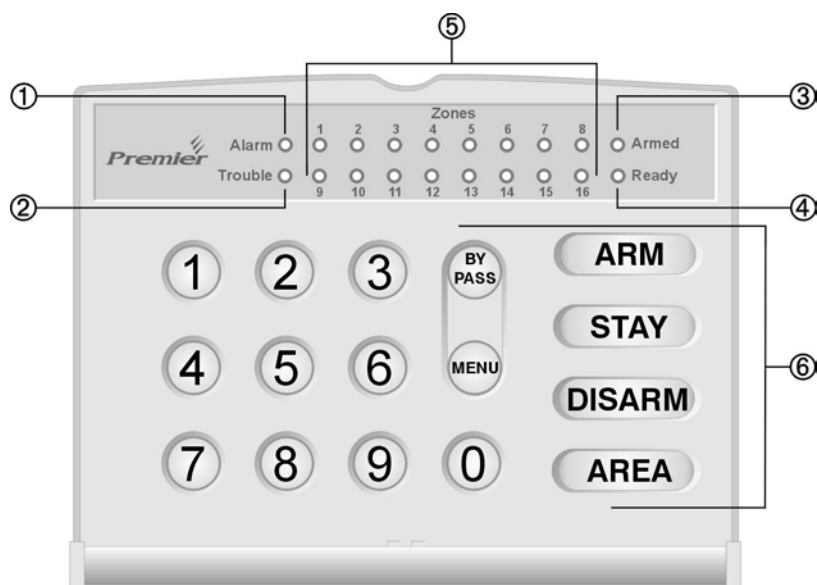
W obiekcie można zainstalować jedną lub więcej klawiatur. Zwykle jedna z nich zainstalowana jest przy wejściu/wyjściu. Każda z klawiatur jest zwykle przyporządkowana do podsystemu, który obsługuje. W razie konieczności klawiatura może zostać przyporządkowana do więcej niż jednego podsystemu (klawiatura globalna).

Typy klawiatur.

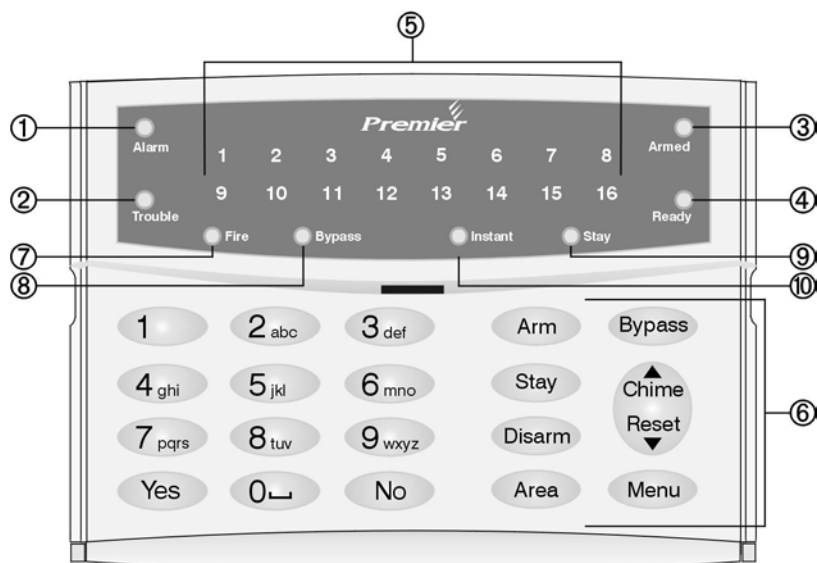
Dostępne są następujące typy klawiatur:

- **Premier RKP4:** Klawiatura ta podobna jest do *Premier RKP16* (przedstawionej na następnej stronie). Posiada 4 diody wskaźnikowe linii i przeznaczona jest do współpracy z centralką *Premier 412*.
- **Premier RKP8:** Klawiatura ta podobna jest do *Premier RKP16* (przedstawionej na następnej stronie). Posiada 8 diód wskaźnikowych linii i przeznaczona jest do współpracy z centralką *Premier 816*.
- **Premier RKP16:** Klawiatura ta (przedstawiona na następnej stronie) posiada 16 diód wskaźnikowych linii i przeznaczona jest do współpracy z centralkami *Premier 412* i *Premier 816*, które są rozszerzone odpowiednio do 12 i 16 linii.
- **Premier RKP16 Plus:** Klawiatura ta (przedstawiona na następnej stronie) posiada wszystkie cechy standardowej klawiatury *Premier RKP16* z dodatkowymi diodami wskazującymi pożar, ominięcie, tryb zewnętrzny i tryb domowy. Posiada także dwa programowalne wejścia linii, które mogą być użyte przez instalatora do podłączenia czujek w pobliżu miejsca zainstalowania klawiatury.

Widok klawiatur

Premier RKP16

Premier RKP16 Plus

N

- 1 - **Dioda Alarm:** Dioda ta zapala się w przypadku wywołania alarmu w uzbrojonym podsystemie/systemie.

Stan alarmu sygnalizowany jest po rozbrojeniu podsystemu/systemu do momentu jego skasowania.

Podsystem/system sygnalizujący alarm nie może zostać uzbrojony dopóki nie zostanie skasowany (patrz strona 18).

N

- 2 - **Dioda Trouble (usterka):** Dioda usterki miga, jeżeli w systemie pojawi się nowa usterka, a po jej skasowaniu świeci światłem ciągłym do chwili usunięcia wszystkich usterek w systemie.

Dioda Trouble świecąca światłem ciągłym oznacza istnienie usterki potwierdzonej ale nie usuniętej lub istnienie usterki sygnalizowanej z opóźnieniem przed upływem czasu opóźnienia.

Pojawienie się nowej usterki powoduje miganie diody Trouble niezależnie od poprzedniego stanu usterek.

System nie może zostać uzbrojony dopóki nowa usterka nie zostanie potwierdzona (patrz rozdział "Usterki" na stronie 19).

- 3 - **Dioda Armed (uzbrojony):** Świecąca dioda uzbrojenia wskazuje, że podsystem/system został uzbrojony. Zapala się na przypisanej mu klawiaturze w chwili uzbrojenia podsystemu. Gaśnie, gdy system zostaje rozbrojony. Dioda uzbrojenia miga, gdy:

Podsystem sygnalizuje opóźnienie wyjściowe: Miga wolno (1 sek. świeci, 1 sek. przerwy).

Podsystem jest uzbrojony w trybie domowym opóźnionym: Miga wolno (1 sek. świeci, 1 sek. przerwy).

Podsystem jest uzbrojony w trybie domowym natychmiastowym: Miga szybko (0,2 sek. świeci, 0,2 sek. przerwa).

- 4 - **Dioda Ready (gotowość):** Dioda Ready świeci światłem ciągłym, jeżeli podsystem/system gotowy jest do uzbrojenia. Jeżeli dioda gotowości nie świeci oznacza to, że w podsystemie/systemie jest jedna lub więcej naruszonych linii. Należy sprawdzić wskazywane przez diody linie. Dioda gotowości miga, gdy jedna lub więcej linii jest ominięta lub naruszona jest linia zaprogramowana jako zezwalająca na uzbrojenie w stanie naruszenia.

- 5 - **Diody linii:** Diody linii wskazują stan każdej linii alarmowej danego podsystemu. Naruszenie lub uszkodzenie linii powoduje zapalenie się odpowiadającej jej diody. Jeżeli linia czuwa odpowiadająca jej dioda nie świeci.

Klawiatura może zostać zaprogramowana tak, aby wygaszać, po pewnym czasie, wyświetlanie stanu. W zależności od zaprogramowania klawiatury do ponownego wyświetlenia stanu konieczne jest naciśnięcie dowolnego klawisza lub wprowadzenie kodu dostępu. Gdy system jest w stanie alarmu klawiatura zawsze wskazuje stan linii.

- 6 - **Klawisze funkcji:** Patrz rozdział "Klawisze funkcji" na stronie 9.

- 7 - **Dioda Fire (pożar) (klawiatura Premier RKP16 Plus):** Gdy świeci tylko dioda **Fire** oznacza to, że jedna z 2-przewodowych czujek dymu wywołała alarm. Świecenie diody **Fire** wraz z jedną z diod linii 2 oznacza, że alarm pożarowy wywołany został przez czujkę dymu przyłączoną do sygnalizowanej linii.

- 8 - **Dioda Bypass (ominięcie) (klawiatura Premier RKP16 Plus):** Dioda **Bypass** świeci, gdy jedna lub więcej linii została ręcznie ominięta (patrz rozdział "Ręczne omijanie linii" str. 15).

- 9 - **Dioda Stay (domowe) (klawiatura Premier RKP16 Plus):** Dioda **Stay** świeci, gdy podsystem/system włączony jest w trybie domowym. Jednocześnie miga dioda **Armed**.

- 10 - **Dioda Instant (natychmiastowe) (klawiatura Premier RKP16 Plus):** Dioda **Instant** świeci, gdy podsystem/system jest uzbrojony w trybie domowym a linie opóźnione (np. drzwi wejściowe) działają jako natychmiastowe. Jednocześnie dioda **Armed** miga szybko.

Klawisze funkcji.

Klawisze funkcyjne klawiatury opisane są poniżej:

Klawisz	Funkcja
BY PASS	Klawisz BYPASS używany jest do omijania linii lub grup linii (patrz strona 15).
MENU	Klawisz MENU używany jest do uzyskiwania dostępu do zaawansowanych funkcji użytkownika.
ARM	Klawisz ARM używany jest do uzbrajania systemu/podsystemu w trybie zewnętrznym.
STAY	Klawisz STAY używany jest do uzbrajania systemu/podsystemu w trybie domowym.
DISARM	Klawisz DISARM używany jest do rozbrajania systemu/podsystemu.

AREA	<p>Klawisz AREA zwykle używany jest do uzbrajania i rozbrajania konkretnego podsystemu. Naciśnięcie klawisza AREA pozwala na sprawdzenie stanu uzbrojenia innych podsystemów wyświetlanych przez diody linii 1 do 4.</p> <p>Klawisz AREA może służyć również do czasowego przełączania klawiatury do innego podsystemu, (patrz strona 14).</p>
CHIME	(Tylko klawiatura <i>Premier RKP16 Plus</i>) Klawisz CHIME (gong) używany jest do włączania i wyłączenia funkcji gongu, patrz strona 21.
RESET	(Tylko klawiatura <i>Premier RKP16 Plus</i>) Klawisz RESET(kasowanie) używany jest do kasowania systemu po alarmie lub wykryciu usterki, (patrz strona 17).

N Użycie jednej z klawiatur blokuje jednocześnie funkcje pozostałych klawiatur za wyjątkiem funkcji zagrożenia. Blokada ta trwa jeszcze przez 4 sekundy po ostatnim naciśnięciu klawisza. Tę informację emitowane są tylko przez aktualnie używaną klawiaturę.

Klawisze zagrożenia.

W przypadku zagrożenia, system alarmowy udostępnia możliwość włączenia trzech alarmów natychmiastowych, uzyskiwanych przez naciśnięcie i przytrzymanie przez 3 sekundy pary następujących klawiszy:

Alarm zagrożenia	Naciśnąć klawisze
 FIRE	1 i 3
 POLICE	4 i 6
 MEDICAL	7 i 9

Dla każdej klawiatury klawisze zagrożenia mogą być przez instalatora indywidualnie włączone lub wyłączone. Alarm napadowy może być zaprogramowany dla każdej klawiatury jako głośny lub cichy.

Komendy zagrożenia opisane są na etykietce wewnątrz klapy klawiatury.

Obsługa systemu alarmowego.

Wstęp.

Przed przystąpieniem do obsługi systemu alarmowego zapoznaj się z metodami uzbrajania i rozbrajania opisanymi w tym rozdziale.

Kody dostępu.

- Jeżeli w czasie wprowadzania kodu dostępu popełniłeś błąd, po prostu wprowadź prawidłowy kod.
- Instalator może zaprogramować każdą z klawiatur tak, aby kilkakrotne wprowadzenie błędnego kodu dostępu zablokowało na pewien czas klawiaturę lub wywołało alarm.

Uzbrajanie systemu alarmowego.

Sprawdzanie stanu gotowości.

- Jeżeli dioda **Ready** świeci światłem ciągłym system alarmowy gotowy jest do uzbrojenia.
- Jeżeli dioda **Ready** miga system alarmowy zawiera ominięte linie i/lub naruszone są linie zezwalające na uzbrojenie. Przed uzbrojeniem systemu sprawdź te linie.
- Jeżeli dioda Ready nie świeci jedna lub więcej linii zostało naruszonych. Zabezpiecz lub omiń te linie przed uzbrojeniem systemu.

N Jeżeli któraś z nieominiętych linii nie zaprogramowanych jako zezwalające na uzbrojenie zostanie naruszona pod koniec czasu wyjścia, włączenie nie jest realizowane a system alarmowy sygnalizuje błąd wyjścia (alarm wewnętrzny).

Przerywanie uzbrajania.

Aby przerwać proces uzbrajania w czasie trwania opóźnienia wyjściowego należy:

- Wprowadzić kod dostępu **????** a następnie nacisnąć klawisz **DISARM**

Uzbrajanie zewnętrzne.

Uzbrajanie zewnętrzne jest zwykle używane, gdy obiekt jest całkowicie opuszczony, (jeżeli zostało to zaprogramowane wysyłany jest raport o zamknięciu).

System alarmowy może być uzbrojony, gdy dioda **Ready** świeci światłem ciągłym:

- Zabezpiecz lub omiń wszystkie naruszone linie.
- Omiń linie, które mogą wywołać fałszywy alarm (zwierzęta).
- Upewnij się, że żadna linie nie została przypadkowo ominięta..
- Upewnij się, że żadna z linii zaprogramowanych jako zezwalające na uzbrojenie nie została przypadkowo naruszona.

Aby uzbroić system alarmowy w trybie zewnętrznym należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu** ????
2. **Nacisnąć** klawisz **ARM**.
3. Dioda **Armed** miga i włącza się ton ponaglenia wyjściowego.
4. Opuścić obiekt w czasie opóźnienia wyjściowego.
5. Po upływie opóźnienia wyjściowego system alarmowy zostaje uzbrojony w trybie zewnętrznym.

N Jeżeli zaprogramowane jest szybkie uzbrajanie zewnętrzne można opuścić krok 1 powyższej procedury.

Uzbrajanie w trybie domowym.

Uzbrajanie w trybie domowym omija wszystkie linie wewnętrzne i jest używane, gdy w obiekcie pozostają ludzie (raporty zamknięcia i zamknięcia w trybie domowym zostają wysłane, jeżeli zostało to zaprogramowane).

Przed programowaniem w trybie domowym wykonaj następujące czynności:

- Zabezpiecz lub omiń wszystkie naruszone linie zewnętrzne.
- Upewnij się, że żadna linia zewnętrzna nie została przypadkowo naruszona.
- Upewnij się, że żadna zewnętrzna linia zezwalająca na uzbrojenie nie została przypadkowo naruszona.

Aby uzbroić system alarmowy w trybie domowym należy:

1. Wprowadzić kod dostępu ????.
2. **Nacisnąć** klawisz **STAY**.
3. System alarmowy uzbraja się w trybie domowym natychmiast a dioda **Armed** miga. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* podświetlony zostaje klawisz **Stay**.

N Jeżeli zaprogramowane jest szybkie uzbrajanie domowe można opuścić krok 1 powyższej procedury.

Automatyczne uzbrojenie w trybie domowym.

Aby uzbroić automatycznie system w trybie domowym należy:

1. Rozpocząć uzbrajanie jak w trybie zewnętrznym.
2. Dioda **Armed** miga.
3. NIE opuszczać obiektu w czasie opóźnienia wyjściowego.
4. Po upływie opóźnienia wyjściowego system alarmowy pozostaje uzbrojony w trybie domowym a dioda **Armed** miga. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* podświetlony zostaje klawisz **Stay**.

Zmiana trybu uzbrojenia z domowego na zewnętrzny.

Może zaistnieć konieczność zmiany trybu uzbrojenia z domowego na zewnętrzny bez uprzedniego rozbrajania systemu.

Aby zmienić tryb uzbrojenia z domowego na zewnętrzny należy:

1. Wprowadzić kod dostępu ????.
2. **Nacisnąć** klawisz **ARM**.
3. Dioda **Armed** miga i włączony zostaje ton ponaglenia wyjściowego.
4. Opuścić obiekt w czasie trwania opóźnienia wyjściowego.
5. Po upływie opóźnienia wyjściowego system alarmowy zostaje uzbrojony w trybie zewnętrznym.

N Jeżeli zaprogramowane jest szybkie uzbrajanie zewnętrzne można opuścić krok 1 powyższej procedury .

Zmiana trybu uzbrojenia z zewnętrznego na domowy.

Może zaistnieć konieczność zmiany trybu uzbrojenia z zewnętrznego na domowy bez uprzedniego rozbrajania systemu

Aby zmienić tryb uzbrojenia z zewnętrznego na domowy należy:

1. Wprowadzić kod dostępu **????**.
2. **Nacisnąć** klawisz **STAY**.
3. System alarmowy przełącza się natychmiast w tryb domowy a dioda **Armed** miga. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* podświetlony zostaje klawisz **Stay**

Jeżeli zaprogramowane jest szybkie uzbrajanie zewnętrzne można opuścić krok 1 powyższej procedury

Zmiana trybu domowego z opóźnionego na natychmiastowy.

Przy uzbrojeniu systemu w trybie domowym linie opóźnione (drzwi wejściowe itp.) są zwykle opóźnione, to znaczy, gdy nastąpi naruszenie linii opóźnionej włącza się zegar opóźnienia. Jednak jest możliwa zmiana linii opóźnionych na natychmiastowe, gdy system uzbrojony jest w trybie domowym. Naruszenie opóźnionej linii, gdy system pracuje w trybie "natychmiastowy domowy" wywołuje natychmiastowy alarm. Gdy system pracuje w trybie "opóźniony domowy" dioda **Armed** miga powoli (1 sek. świeci - 1 sek. przerwa). Gdy system pozostaje w trybie "natychmiastowy domowy" dioda **Armed** miga szybko (200 msek. świeci 200 msek. przerwa).

Aby zmienić tryb uzbrojenia z opóźnionego domowego na natychmiastowy domowy należy:

1. Upewnić się, że system jest uzbrojony w trybie domowym.
2. **Nacisnąć** i przytrzymać klawisz **STAY** dopóki nie zabrmi ton potwierdzenia.
3. Dioda **Armed** błyska szybko. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* podświetlony zostaje klawisz **Instant**.
4. System zostaje uzbrojony w trybie „natychmiastowy domowy”.

Aby zmienić tryb uzbrojenia z natychmiastowego domowego na opóźniony domowy należy:

1. Upewnić się, że system jest uzbrojony w trybie domowym.
2. **Nacisnąć** i przytrzymać klawisz **STAY** dopóki nie zabrmi ton potwierdzenia.
3. Dioda **Armed** błyska wolno. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* gaśnie klawisz **Instant**.

System zostaje uzbrojony w trybie „opóźniony domowy”.

Zmiana podsystemu.

Zwykle używana klawiatura przypisana jest do konkretnego podsystemu a zatem diody linii i stanu pokazują informację dotyczącą danego podsystemu. Można jednak czasowo przełączyć klawiaturę na inny podsystem. Wtedy diody linii i stanu wskazywać będą informację odpowiednio do podsystemu, który został wybrany. W tym trybie można użyć również kodu dostępu do uzbrojenia/rozbrojenia podsystemu, który został wybrany, (jeżeli użytkownik ma prawo dostępu do wybranego podsystemu).

Aby móc wykorzystać tę możliwość należy system odpowiednio skonfigurować:

- Musi być włączone krzyżowanie podsystemów.
- Użytkownik musi mieć prawo dostępu do wielu podsystemów.
- Kod dostępu nie powinien być zaprogramowany jako "dostęp tylko do lokalnego podsystemu".
- Klawiatury mogą być przypisane tylko do jednego podsystemu.

Aby przejść do innego podsystemu należy:

1. **Nacisnąć** klawisz **a** następnie numer wybranego podsystemu **1 - 4**.
2. Klawiatura pokazuje informacje odpowiadające wybranemu podsystemowi.

N Po przejściu do wybranego podsystemu klawiatura pozostaje w nim przez 10 sekund od ostatniego naciśnięcia klawisza. Jednak jeżeli wprowadzony został kod dostępu klawiatura pozostaje w wybranym podsystemie przez 1 minutę od ostatniego naciśnięcia klawisza.

Ręczne omijanie linii.

Ominięcie linii uniemożliwia wywołanie przez nią alarmu.

N Po ręcznym ominięciu linii funkcja ominięcia pozostaje aktywna do chwili jej ręcznego skasowania. Jeżeli jedna lub więcej linii zostało ręcznie ominięte dioda **Ready** klawiatury miga. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* podświetlony zostaje klawisz **Bypass**.

Tryb omijania zostaje wyłączony, jeżeli przez 60 sekund nie zostanie naciśnięty żaden klawisz.

Naruszone linie 24-godzinne nie mogą być omijane.

Aby ręcznie ominąć linie należy:

1. Wprowadzić kod dostępu **????**.
2. **Nacisnąć** klawisz **BY PASS**.
3. Dioda **Ready** miga szybko.
4. Gdy linia jest ominięta, jej dioda świeci.

5. Aby ominąć lub powrócić z ominięcia linii **wprowadzić jej 2 cyfrowy numer ??**.
6. Jeżeli po wprowadzeniu numeru linii słyszalny będzie sygnał błędu wybrana linia nie może być ominięta.
7. Na zakończenie **Nacisnąć** klawisz **BY PASS**.
8. W razie konieczności system może zostać w tym momencie uzbrojony w trybie zewnętrznym lub domowym przez **Naciśnięcie** odpowiednio klawisza **ARM** lub **STAY**.

N Jeżeli zaprogramowane jest szybkie omijanie można opuścić krok 1 powyższej procedury .
Szybkie omijanie jest zawsze wyłączone, jeżeli system jest uzbrojony.

Omijanie grupowe.

Funkcja omijania grupowego pozwala na omijanie zaprogramowanych wstępnie grup linii. System alarmowy posiada do 4 grup wstępnie skonfigurowanych przez instalatora..

Aby ominąć grupę linii należy:

1. Wprowadzić kod dostępu **????**.
2. **Wprowadzić numer grupy** (1 - 4) a następnie **nacisnąć** klawisz **BY PASS**.
3. Dioda **Ready** miga szybko.
4. Zapalają się diody ominiętych linii.
5. W razie konieczności można dodać lub usunąć linię z grupy przez **wprowadzenie odpowiedniego 2 cyfrowego numeru linii ??**.
6. Na zakończenie **Nacisnąć** klawisz **BY PASS**.

Zewnętrzne uzbrojenie jednego lub więcej podsystemów.

Aby uzbroić jeden lub więcej podsystemów w trybie zewnętrznym system musi być odpowiednio skonfigurowany:

- Kod dostępu użytkownika musi być uprawniony do obsługi wielu podsystemów.
- Klawiatura, która ma być użyta do uzbrojenia musi być przypisana do wielu podsystemów lub kod dostępu użytkownika musi mieć włączoną opcję globalnego dostępu.

Aby uzbroić wybrane podsystemy w trybie zewnętrznym należy:

1. Wprowadzić kod dostępu **????**.
2. **Nacisnąć** klawisz **AREA**.
3. Aby wybrać odpowiednie podsystemy **Nacisnąć** klawisze **1 - 4**.
4. Diody wybranych podsystemów (1 - 4) zapalają się, to znaczy, jeżeli świecą diody 1 i 3 to wybrane są podsystemy 1 i 3.
5. **Nacisnąć** klawisz **ARM**.
6. Dioda **Armed** miga i odzywa się ton ponaglenia.
7. Opuścić obiekt w czasie opóźnienia wyjścia.
8. Po upływie opóźnienia wyjściowego wybrane podsystemy zostają uzbrojone w trybie zewnętrznym.

N Jeżeli włączone jest szybkie uzbrajanie zewnętrzne można opuścić krok 1 powyższej procedury.

Uzbrajanie w trybie domowym jednego lub więcej podsystemów.

Aby uzbroić jeden lub więcej podsystem w trybie domowym system musi być odpowiednio skonfigurowany:

- Kod dostępu użytkownika musi być uprawniony do obsługi wielu podsystemów.
- Klawiatura, która ma być użyta do uzbrojenia musi być przypisana do wielu podsystemów lub kod dostępu użytkownika musi mieć włączoną opcję globalnego dostępu.

Aby uzbroić wybrane podsystemy w trybie domowym należy:

1. Wprowadzić kod dostępu **????**.
2. **Nacisnąć** klawisz **AREA**.
3. Aby wybrać odpowiednie podsystemy **Nacisnąć** klawisze **1 - 4**.
4. Diody wybranych podsystemów (1 - 4) zapalają się, to znaczy, jeżeli świecą diody 1 i 3 to wybrane są podsystemy 1 i 3.
5. **Nacisnąć** klawisz **STAY**.
6. Dioda **Armed** miga a wybrane podsystemy zostają natychmiast uzbrojone w trybie domowym.

N Jeżeli włączone jest szybkie uzbrajanie w trybie domowym można opuścić krok 1 powyższej procedury.

Rozbrajanie i kasowanie.

W tym rozdziale opisane jest rozbrajanie systemu alarmowego.

Rozbrajanie.

Aby rozbroić system alarmowy uzbrojony w trybie zewnętrznym należy:

1. Wejść do strefy chronionej przez przeznaczone do tego wejście.
2. Rozpoczyna się opóźnienie wejściowe a klawiatura emituje ton ponaglenia wejściowego.
3. Zbliżyć się do klawiatury.
4. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
5. Ton ponaglenia milknie i gaśnie dioda **Armed**.
6. System alarmowy jest rozbrojony.

N Jeżeli w czasie opóźnienia wejściowego nie zostanie wprowadzony ważny kod dostępu nastąpi alarm.

Aby rozbroić system alarmowy uzbrojony w trybie domowym należy:

1. Podejść do klawiatury.
2. **Wprowadzić kod dostępu ???? a następnie nacisnąć klawisz DISARM.**
3. Dioda **Armed** gaśnie.
4. System alarmowy jest rozbrojony.

N Jeżeli włączone jest szybkie rozbrajanie można ominąć krok 2 powyższej procedury.

Rozbrajanie po alarmie.

Aby rozbroić system alarmowy po wystąpieniu alarmu należy:

1. Wejść do strefy chronionej przez przeznaczone do tego wejście.
2. Rozpoczyna się opóźnienie wejściowe a klawiatura emituje ton ponaglenia wejściowego.
3. Zbliżyć się do klawiatury.
4. Dioda **Alarm** świeci.
5. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
6. Ton ponaglenia milknie i gaśnie dioda **Armed**.
7. System alarmowy jest rozbrojony.

N Dioda Alarm nadal świeci a system alarmowy nie może zostać ponownie uzbrojony dopóki alarm nie zostanie potwierdzony (patrz poniżej).

Rozbrajanie w czasie alarmu.

Aby rozbroić system alarmowy w czasie alarmu należy:

1. Podejść do klawiatury.
2. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
3. Alarm milknie. System alarmowy zostaje rozbrojony. Dioda **Armed** gaśnie a dioda **Alarm** świeci nadal.

N Dioda Alarm nadal świeci a system alarmowy nie może zostać ponownie uzbrojony dopóki alarm nie zostanie potwierdzony (patrz poniżej).

Potwierdzanie (kasowanie) alarmu.

Dioda **Alarm** świeci światłem ciągłym. Świeci również dioda linii, która wywołała alarm.

Aby potwierdzić alarm i skasować system alarmowy należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
2. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie.** Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* należy następnie **Nacisnąć klawisz RESET.**
3. Dioda **Alarm** gaśnie a klawiatura powraca do stanu normalnego.

Przeglądanie rejestru alarmów.

Centralka posiada pamięć, w której zapamiętuje ostatni alarm. Świeci dioda linii, która wywołała ostatni alarm.

Aby przejrzeć rejestr alarmów należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
2. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie 1.**

3. Klawiatura pokazuje ostatni alarm.
Aby zakończyć **Nacisnąć** klawisz **MENU**.

Rozbrajanie jednego lub więcej podsystemów.

Aby wybrać jeden lub więcej podsystemów w celu rozbrojenia system musi być odpowiednio skonfigurowany:

- Kod dostępu użytkownika musi być przypisany do wielu podsystemów.
- Klawiatura, która ma być użyta do rozbrojenia musi być przypisana do wielu podsystemów lub kod dostępu użytkownika musi mieć włączoną opcję globalnego dostępu.

Aby rozbroić wybrany podsystem należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
  2. **Nacisnąć** klawisz **AREA**.
  3. Aby wybrać podsystem **Nacisnąć** klawisze **1 - 4**.
  4. Odpowiednie diody linii (1 - 4) świecą wskazując wybrany podsystem, np. jeżeli świecą diody linii 1 i 3 wybrane są podsystemy 1 i 3.
  5. **Nacisnąć** klawisz **DISARM**.
- Wybrane podsystemy zostają rozbrojone.

Usterki.

Odpowiedź systemu na pojawienie się usterki jest zwykle ograniczona do uruchomienia brzęczyka klawiatury. Aby wyciszyć alarm usterkowy należy wprowadzić kod dostępu.

Nowa **Usterka** jest sygnalizowana błyskaniem diody **Trouble**. Jednocześnie oznacza to, że system alarmowy nie może zostać uzbrojony. Żółta dioda **Trouble** miga dopóki usterka nie zostanie potwierdzona. Gdy to nastąpi dioda świeci światłem ciągłym a system alarmowy może zostać uzbrojony. Dioda **Trouble** świeci światłem ciągłym dopóki **wszystkie** usterki nie zostaną usunięte.

Potwierdzanie nowej usterki.

Aby potwierdzić usterkę należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
2. **Nacisnąć** klawisz **MENU** a następnie **2**.

Diody linii wskazują usterki jak w tabeli poniżej:

Dioda linii	Rodzaj usterki
1	Brak zasilania sieciowego
2	Usterka linii telefonicznej
3	Usterka czujki dymu
4	Sabotaż obudowy I wejść dodatkowych: Nacisnąć, 4 aby sprecyzować rodzaj, dioda 1 i 2 zapalają się: Dioda 1 = Sabotaż obudowy Dioda 2 = Sabotaż dodatkowy Dioda 3 = Dodatkowy napad
5	Utrata czasu i daty systemowej
6	Sabotaż/Usterka linii Nacisnąć, 6 aby zobaczyć numer linii
7	Sabotaż przez odłączenie klawiatury Nacisnąć, 7 aby zobaczyć numer klawiatury
8	Usterki serwisowe Nacisnąć, 8 aby ustalić typ usterki serwisowej: Dioda 1 = Usterka wyjścia 1 Dioda 2 = Usterka wyjścia 2 Dioda 3 = Usterka sygnalizatora Dioda 4 = Usterka czujki dymu Dioda 5 = Bezpiecznik 12V spalony Dioda 6 = Usterka akumulatora Dioda 7 = Usterka zegara serwisowego / błąd testu instalatora

Dioda 8 = Błąd komunikacji
----

3. Po ustaleniu usterek Nacisnąć klawisz MENU.

Po potwierdzeniu nowej usterki dioda **Trouble** świeci żółtym stałym światłem a system może zostać uzbrojony. Dioda **Trouble** świeci światłem ciągłym dopóki **wszystkie** usterki nie zostaną usunięte.

N W przypadku usterki zasilania sieciowego i usterki linii telefonicznej może być zaprogramowane opóźnienie. Dioda **Trouble** zaświeca się natychmiast ale alarm usterki (raport lub alarm dźwiękowy) następuje po zaprogramowanym czasie opóźnienia.

Podgląd usterek.

Usterki mogą być podglądane w sposób następujący:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
2. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie 2.**
3. Klawiatura pokazuje usterki.
4. Aby zakończyć **Nacisnąć MENU.**

Kasowanie systemu.

Funkcja ta używana jest do kasowania czujek z zatrzaśniętym wskazaniem alarmu (np. czujki dymu).

N Funkcja kasowania używana jest także do potwierdzania alarmów lub usterek.

Aby przeprowadzić kasowanie należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
2. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie 0.** Jeżeli do systemu podłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* następnie **Nacisnąć klawisz RESET.**
3. Klawiatura piszczy a system alarmowy kasuje wszystkie zatrzaśnięte czujki.

Włączanie i wyłączenie gongu.

Jeżeli któraś z linii zaprogramowana jest jako gongowa klawiatura będzie piszczeć przy każdorazowym naruszeniu tej linii. Poniższa procedura umożliwia włączanie i wyłączenie funkcji gongu.

Aby włączyć lub wyłączyć gong należy:

1. Wprowadzić kod dostępu ????.
2. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie 4.** Jeżeli do systemu podłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* następnie **Nacisnąć klawisz CHIME.**

Gdy gong jest wyłączony, może zostać ponownie włączony a klawiatura wydaje dźwięk gongu. Jeżeli funkcja gongu jest włączona klawiatura potwierdza to tonem akceptacji..

N Instalator może dla wybranych linii włączyć funkcje gongu (Chime).

Zmiana własnego kodu dostępu.

Wszyscy użytkownicy systemu alarmowego mogą zmienić swoje kody dostępu.

Aby zmienić kod dostępu należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
2. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie 5.**
3. Diody linii **1** do **6** świecą a dioda **Ready** miga szybko.
4. **Wprowadzić nowy kod dostępu ???? (np. 1632).** Jeżeli kod jest 4 lub 5-cyfrowy należy go zaakceptować **Naciskając ARM.**
5. W zależności od długości wprowadzonego kodu świeca diody linii **1** do **4/5/6.** **Wprowadzić ponownie nowy kod dostępu ???? (np. 1632).**

Klawiatura potwierdza tonem akceptacji przyjęcie nowego kodu, jeżeli został on zaakceptowany. Jeżeli wyemitowany zostanie ton błędu (niski) należy powtórzyć procedurę od kroku 1.

2. Menu programowania systemu.

Główny użytkownik i użytkownicy z odpowiednim poziomem dostępu mają dostęp do menu programowania systemu. Menu to daje użytkownikowi dostęp do zaawansowanych funkcji systemu alarmowego. Dostępne są następujące opcje:

Menu	Funkcja
80	Zmiana kodów dostępu
81	Zmiana opcji użytkownika 1
82	Zmiana opcji użytkownika 2
83	Zmiana opcji użytkownika 3
90	Test linii
91	Test sygnalizatora i wyjść
92	Test transmisji
93	Zezwolenie na zdalne sterowanie
94	Włączenie zdalnego sterowania
95	Ustawianie czasu
96	Ustawianie daty

Menu 80 - 83 są zarezerwowane dla kodu głównego użytkownika.

Menu 90 - 95 są zarezerwowane dla kodu użytkownika uprawnionego do dostępu do programowania użytkownika.

N

By opuścić programowanie należy w dowolnym momencie **nacisnąć MENU**.

System alarmowy automatycznie opuszcza tryb programowania, jeżeli w ciągu 60 sek. nie zostanie naciśnięty żaden klawisz.

Zmiana kodu dostępu użytkownika - 80

Opcja zmiany kodu dostępu użytkownika umożliwia głównemu użytkownikowi zmianę lub skasowanie innych kodów dostępu.

Aby zmienić kod dostępu użytkownika należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu głównego użytkownika ????.**
2. **Nacisnąć klawisz MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 80** by wybrać opcję zmiany kodów dostępu
4. **Wprowadzić numer użytkownika ??** (00 - 31). Diody linii **1** do **6** świecą a dioda **Ready** miga szybko.
5. **Wprowadzić nowy kod ???? (np., 1632)** Jeżeli kod jest 4 lub 5 cyfrowy **Nacisnąć** klawisz **ARM** aby potwierdzić dane.
6. Diody linii **1** do **4/5/6** świecą zależnie od liczby cyfr wprowadzonych w kroku 5. **Wprowadzić ponownie ten sam kod dostępu ???? (np. 1632)**. Klawiatura dźwiękiem akceptacji potwierdza prawidłowość wprowadzenia danych
7. Aby zaprogramować kolejny kod dostępu powtórzyć czynności od kroku 4.
8. Aby opuścić to menu i powrócić do trybu programowania nacisnąć **klawisz MENU**.
9. Aby opuścić tryb programowania nacisnąć klawisz **MENU**.

Aby skasować kod dostępu należy:

1. Wprowadź kod dostępu użytkownika **????**.
2. **Naciśnij klawisz MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 80** by wybrać opcję zmiany kodów dostępu
4. **Wprowadzić numer użytkownika ??** (00 - 31). Diody linii **1** do **6** świecą a dioda **Ready** miga szybko.
5. **Naciśnij klawisz BY PASS** aby skasować wybrany kod dostępu użytkownika.
6. Klawiatura tonem akceptacji potwierdza przyjęte dane.
7. Aby skasować kolejny kod dostępu powtórzyć czynności od kroku 4.
8. Aby opuścić to menu i powrócić do trybu programowania nacisnąć **klawisz MENU**.
9. Aby opuścić tryb programowania **nacisnąć klawisz MENU**.

Zmiana opcji użytkownika 1- 81.

Opcje te mogą być włączone lub wyłączone dla każdego użytkownika. Można w ten sposób regulować poziom dostępu do systemu. Dostępne są następujące opcje:

No	Opcje użytkownika 1	Diody linii
1	Obsługa podsystemu 1	1 świeci
2	Obsługa podsystemu 2	2 świeci
3	Obsługa podsystemu 3	3 świeci
4	Obsługa podsystemu 4	4 świeci
5	Zezwolenie na uzbrajanie	5 świeci
6	Zezwolenie na omijanie	6 świeci
7	Zezwolenie na rozbrajanie	7 świeci
8	Zezwolenie na użycie funkcji użytkownika	8 świeci

Aby zaprogramować opcje użytkownika 1 należy:

1. Wprowadź kod dostępu użytkownika **????**.
2. Nacisnąć klawisz **MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. Wprowadzić **81** aby wybrać **programowanie opcji użytkownika 1**.
4. Dioda **1, 2** i **Ready** migają.
5. Wprowadzić numer użytkownika **??** (00 - 31). Diody linii **1** do **8** wskazują aktualne ustawienie dla wybranego użytkownika, patrz tabela powyżej.
6. Nacisnąć klawisze **1 - 8** aby wybrać żądane opcje (diody linii świeci, gdy opcja jest włączona, nie świeci, gdy opcja jest wyłączona).
7. Nacisnąć klawisz **ARM** aby zaakceptować wybrane opcje. Klawiatura tonem akceptacji potwierdza wprowadzenie danych a system wraca do kroku 3.
8. Aby zaprogramować następnego użytkownika należy powtórzyć czynności od kroku 3.
9. Aby wyjść z tego menu i wrócić do trybu programowania **Nacisnąć MENU**.
10. Aby opuścić tryb programowania nacisnąć klawisz **MENU**.

Opcje użytkownika 1 są następujące:

1 - Obsługa podsystemu 1.

Włączony: Użytkownik ma prawo dostępu do podsystemu 1. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa dostępu do podsystemu 1.

2 - Obsługa podsystemu 2

Włączony: Użytkownik ma prawo dostępu do podsystemu 2. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa dostępu do podsystemu 2.

3 - Obsługa podsystemu 3

Włączony: Użytkownik ma prawo dostępu do podsystemu 3. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa dostępu do podsystemu 3.

4 - Obsługa podsystemu 4.

Włączony: Użytkownik ma prawo dostępu do podsystemu 4. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa dostępu do podsystemu 4.

5 - Zezwolenie na uzbrajanie.

Włączony: Użytkownik może uzbroić podsystemy, do których ma prawo dostępu. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa uzbrajania żadnego podsystemu.

6 - Zezwolenie na omijanie.

Włączony: Użytkownik może omijać linie w systemach, do których ma prawo dostępu. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa omijania linii.

7 - Zezwolenie na rozbrajanie.

Włączony: Użytkownik może rozbroić podsystemy, do których ma prawo dostępu. **Wyłączony:** Użytkownik nie ma prawa rozbrajania żadnego podsystemu.

8 - Zezwolenie na użycie funkcji użytkownika.

Włączony: Użytkownik ma dostęp do następujących funkcji:

- Kasowanie
- Podglądanie rejestru alarmów
- Podglądanie rejestru usterek
- Włączanie gongu
- Zmiana własnego kodu

Wyłączony: Użytkownik nie ma prawa dostępu do powyższych funkcji.

Zmiana opcji użytkownika 2 - 82

Opcje te mogą być włączone lub wyłączone dla każdego użytkownika. Można w ten sposób regulować poziom dostępu do systemu. Dostępne są następujące opcje:

No	Opcje użytkownika 2	Diody linii
1	Kod dostępu jednokrotny	1 świeci
2	Blokada kodu, gdy włączony jest zegar sterujący 1	2 świeci
3	Raportowanie użycia kodu do rozbrojenia	3 świeci
4	Raportowanie uzbrojenia tym kodem	4 świeci
5	Kod jest kodem wymuszenia	5 świeci
6	Uruchomienie zamka drzwi	6 świeci

Aby zaprogramować opcje użytkownika 2 należy:

1. Wprowadź kod dostępu użytkownika **????**.
2. Naciśnij klawisz **MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. Wprowadzić **82** aby wybrać **programowanie opcji użytkownika 2**.
4. Dioda **1, 2** i **Ready** migają.
5. Wprowadzić numer użytkownika **??** (00 - 31). Diody linii **1** do **6** wskazują aktualne ustawienie dla wybranego użytkownika, patrz tabela powyżej.
6. Nacisnąć klawisze **1 - 8** aby wybrać żądane opcje (diody linii świeci, gdy opcja jest włączona, nie świeci, gdy opcja jest wyłączona).
7. Nacisnąć klawisz **ARM** aby zaakceptować wybrane opcje. Klawiatura tonem akceptacji potwierdza wprowadzenie danych a system wraca do kroku 3.
8. Aby zaprogramować opcje następnego użytkownika należy powtórzyć czynności od kroku 3.
9. Aby wyjść z tego menu i wrócić do trybu programowania Nacisnąć **MENU**.
10. By opuścić tryb programowania nacisnąć klawisz **MENU**.

Opcje użytkownika 2 są następujące:

1 - Kod dostępu jednokrotny.

Włączony: Kod ten może być użyty jednokrotnie do uzbrojenia czy rozbrojenia systemu. Po użyciu go do uzbrojenia systemu jest on kasowany automatycznie. **Wyłączony:** Kod działa normalnie.

2 - Blokada kodu, gdy włączony jest zegar sterujący 1.

Włączony: Gdy włączony jest zegar sterujący 1 kod dostępu nie jest akceptowany przez system. Działa on dopiero po wyłączeniu zegara sterującego 1.

Wyłączony: Kod jest akceptowany zawsze.

3 - Raportowanie użycia kodu do rozbrojenia.

Włączony: System wysyła raport o rozbrojeniu do stacji monitorowania za każdym razem, gdy kod ten zostanie użyty do rozbrojenia jednego lub więcej podsystemów. **Wyłączony:** System nie wysyła raportu o rozbrojeniach.

4 - Raportowanie uzbrojenia tym kodem.

Włączony: System wysyła raport o uzbrojeniu do stacji monitorowania za każdym razem, gdy kod ten zostanie użyty do uzbrojenia jednego lub więcej podsystemów. **Wyłączony:** System nie wysyła raportu o uzbrojeniach.

5 - Kod jest kodem wymuszenia.

Włączony: W momencie użycia tego kodu system wysyła do stacji monitorowania raport o wymuszonym rozbrojeniu. **Wyłączony:** Kod dostępu działa normalnie.

6 - Uruchomienie zamka drzwi.

Włączony: Użycie tego kodu uaktywnia wyjście typu "otwarcie drzwi" na 2 sekundy. **Wyłączony:** Kod nie uaktywnia wyjścia "otwarcie drzwi".

Zmiana opcji użytkownika 3 - 83

Opcje te mogą być włączone lub wyłączone dla każdego użytkownika. Można w ten sposób regulować poziom dostępu do systemu. Dostępne są następujące opcje:

No	Opcje użytkownika 3	Diody linii
1	Zezwolenie na programowanie kodu instalatora	1 świeci
2	Zezwolenie na blokowanie pamięci	2

	nieulotnej	świeci
3	Zezwolenie na pełne programowanie instalatorskie	3 świeci
4	Zezwolenie na wysłanie transmisji testowej	4 świeci
5	Zezwolenie na kasowanie alarmów/ usterek	5 świeci
6	Zezwolenie na dostęp do programowania użytkownika	6 świeci
7	Zezwolenie na programowanie kodów użytkowników	7 świeci
8	Zezwolenie na dostęp tylko do lokalnych podsystemów	8 świeci

Aby zaprogramować opcje użytkownika 3 należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????**.
2. **Nacisnąć klawisz MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 83** aby wybrać **programowanie opcji użytkownika 3**.
4. Dioda **1, 2** i **Ready** migają.
5. **Wprowadzić numer użytkownika ??** (00 - 31). Diody linii **1** do **8** wskazują aktualne ustawienie dla wybranego użytkownika, patrz tabela powyżej.
6. **Nacisnąć** klawisze **1 - 8** aby wybrać żądane opcje (dioda linii świeci, gdy opcja jest włączona, nie świeci, gdy opcja jest wyłączona).
7. **Nacisnąć** klawisz **ARM** aby zaakceptować wybrane opcje. Klawiatura tonem akceptacji potwierdza wprowadzenie danych a system wraca do kroku 3.
8. Aby zaprogramować następnego użytkownika należy powtórzyć czynności od kroku 3.
9. Aby wyjść z tego menu i wrócić do trybu programowania **Nacisnąć MENU**.

Opcje użytkownika 3 są następujące:

1 - Zezwolenie na programowanie kodu instalatora.

Włączony: Kod zezwala na dostęp do użytkownika 00 (instalator) w menu programowanie nowych użytkowników (menu 80).

Wyłączony: Kod nie ma dostępu do użytkownika 00 w menu programowanie nowych użytkowników.

2 - Zezwolenie na blokowanie pamięci nieulotnej.

Włączony: Kod ma prawo blokować/odblokowywać pamięć, nieulotną (jeżeli zezwolenie na programowanie instalatorskie jest włączone). Jeżeli pamięć niulotna jest zablokowana piny „Load Defaults” na płycie głównej centralki są wyłączone. Uniemożliwia to powrót do parametrów fabrycznych. **Wyłączony:** Kod nie może blokować/odblokowywać pamięci nieulotnej.

3 - Zezwolenie na pełne programowanie instalatorskie.

Włączony: Kod umożliwia dostęp do menu programowania instalatorskiego. **Wyłączony:** Kod nie umożliwia dostępu do menu programowania instalatorskiego.

4 - Zezwolenie na wysłanie transmisji testowej.

Włączony: Użycie kodu umożliwia wysłanie kodu testowego do stacji monitorowania(menu 92 str. 31). **Wyłączony:** Kod nie może przeprowadzić transmisji testowej.

5 - Zezwolenie na kasowanie alarmów/ usterek.

Włączony: Kod może być użyty do potwierdzania i kasowania alarmów i usterek. **Wyłączony:** Kod nie może być użyty do potwierdzania i kasowania alarmów i usterek.

6 - Zezwolenie na dostęp do programowania użytkownika.

Włączony: Kod umożliwia dostęp do menu programu użytkownika (menu 90-96). **Wyłączony:** Kod nie umożliwia dostępu do menu programu użytkownika.

Test linii - 90

Test linii może być przeprowadzony jedynie przy rozbrojonym podsystemie. Linie 24-godzinne (oprócz pożarowych, sabotażowych i usterek) są wyłączone w czasie testu linii pozwalając na przetestowanie przycisków napadowych itp.

Aby zaprogramować test linii należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????**.
2. **Naciśnij klawisz MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 90** aby wybrać opcję **testu linii**.
4. Klawiatura piszczy w momencie wzbudzenia i odpowiednia dla linii dioda miga.
5. W chwili uaktywnienia linii klawiatura zatrząskuje odpowiednią diodę linii.
6. Pobudzenie każdej linii jest potwierdzane i rejestrowane przez klawiaturę.
7. Aby skasować wyświetlacz klawiatury **Nacisnąć** klawisz **0**.

8. Po zakończeniu testu linii **Nacisnąć** klawisz **MENU**
9. By opuścić tryb programowania nacisnąć klawisz **MENU**.

Test sygnalizatorów i wyjść - 91

Test ten umożliwia sprawdzenie sygnalizatorów, głośników i wyjść systemowych.

Aby wybrać test wyjść należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????**.
2. **Naciśnij** klawisz **MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 91** aby wybrać opcję **testu wyjść**. Dioda **Ready** i dioda linii **1** migają.
4. System może być teraz testowany przez naciśnięcie:

Klawisz	Funkcja
1	Test głośnika
2	Test sygnalizatora (syreny)
3	Test sygnału modulowanego
4	Test wyjść

5. Uaktywnienie testu powoduje zaświecenie odpowiadającej mu diody linii.
6. Po zakończeniu wybranych testów **Nacisnąć** klawisz aby system wrócił do kroku 3.
7. Aby wybrać inny test należy powtórzyć czynności od kroku 3.
8. Aby wyjść z tego menu i wrócić do trybu programowania **Nacisnąć MENU**.
9. Aby opuścić tryb programowania nacisnąć klawisz **MENU**.

N Instalator decyduje, które wyjście zostanie włączone do sekwencji testu.

Test transmisji - 92

Cecha ta pozwala systemowi alarmowemu na przesłanie sygnału testowego do stacji monitorowania alarmów.

Aby przeprowadzić test transmisji należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????**.
2. **Nacisnąć** klawisz **MENU** a następnie **9** aby wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 92** aby przeprowadzić **test transmisji**.
Klawiatura emituje ton potwierdzenia.
4. Aby opuścić tryb programowania **nacisnąć klawisz MENU**.

N Jeżeli test transmisji nie zostanie prawidłowo nadany i potwierdzony klawiatura sygnalizuje to dźwiękiem błędu. Opcja ta musi być włączona przez instalatora.

Włączanie zezwolenia na zdalne sterowanie - 93

System alarmowy może być skonfigurowany tak, aby użytkownik zatwierdzał żądanie zdalnego sterowania. Po autoryzacji system alarmowy pozwoli na:

- Zdalne sterowanie ze zdalnego komputera instalatora / stacji monitorowania alarmów.
- Dostęp instalatora do funkcji programowania centrali.

System alarmowy zezwoli na to do godziny 12:00. Po tym czasie dostęp instalatorski i zdalne sterowanie będzie zabronione.

Aby zezwolić na zdalne sterowanie / dostęp instalatora należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????**.
2. **Nacisnąć** klawisz **MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 93** aby włączyć **zdalne sterowanie/ dostęp instalatora**.
Klawiatura potwierdza tonem akceptacji przyjęcie danych a system powraca do trybu programowania.
4. Aby opuścić tryb programowania nacisnąć klawisz **MENU**.

N Opcja ta powinna być używana tylko wtedy, gdy konieczny jest dostęp do systemu instalatora lub stacji monitorowania alarmów.

Rozpoczęcie zdalnego sterowania - 94

Instalator / stacja monitorowania alarmów może zażądać inicjacji sekwencji zdalnego sterowania. Umożliwi to instalatorowi / stacji monitorowania alarmów zdalne sterowanie systemem alarmowym za pomocą komputera z odpowiednim oprogramowaniem.

Aby rozpocząć sekwencję zdalnego sterowania należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????.**
2. **Naciśnij** klawisz **MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 95** aby rozpocząć sekwencję zdalnego sterowania.
Klawiatura potwierdza tonem akceptacji przyjęcie danych a system powraca do trybu programowania.
4. Aby opuścić tryb programowania naciśnij klawisz **MENU**.

N Opcja ta powinna być używana tylko wtedy, gdy konieczny jest dostęp do systemu instalatora lub stacji monitorowania alarmów.

Ustawianie czasu - 95

Centralka jest wyposażona w zegar czasu rzeczywistego, którego używa do znakowania datą i czasem zdarzeń zapisywanych w pamięci systemu. System wymaga ustawienia czasu w centralce.

Aby zaprogramować czas systemowy należy:

1. **Wprowadź kod dostępu użytkownika ????.**
2. **Naciśnij** klawisz **MENU** a następnie **9** aby wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 95** aby wybrać opcje **ustawiania czasu**.
4. Diody linii **1** do **4** świecą wskazując, że należy wprowadzić 4 cyfry.
5. **Wprowadzić nowy czas w formacie 24-godzinnym GGMM.**
Klawiatura potwierdza tonem akceptacji wprowadzone dane a system powraca do trybu programowania.
6. Aby opuścić tryb programowania naciśnij klawisz **MENU**.

Ustawianie daty - 96

Centralka jest wyposażona w zegar czasu rzeczywistego, którego używa do znakowania datą i czasem zdarzeń zapisywanych w pamięci systemu. System wymaga ustawienia daty w centralce.

Aby zaprogramować datę systemową należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu użytkownika ????.**
2. **Naciśnij** klawisz **MENU** a następnie **9** by wybrać tryb programowania.
3. **Wprowadzić 96** aby wybrać opcje **ustawiania daty**.
4. Diody linii **1** do **6** świecą wskazując, że należy wprowadzić 6 cyfr.
5. **Wprowadzić nową datę w formacie DDMMRR**(to znaczy 20 styczeń 2001 = 200101).
Klawiatura potwierdza tonem akceptacji wprowadzone dane a system powraca do trybu programowania.
6. Aby opuścić tryb programowania naciśnij klawisz **MENU**.

3. Bezpieczeństwo pożarowe i konserwacja.

Bezpieczeństwo pożarowe.

Działanie alarmu pożarowego.

Alarm

W czasie alarmu pożarowego dzwonki lub syreny sygnalizują ten fakt dźwiękiem pulsującym. Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* zapala się dioda **Fire**. Jeżeli instalator włączy tę funkcję, sygnał alarmu jest przekazywany do stacji monitorowania alarmów.

Wyciszanie.

Aby wyciszyć dzwonki lub syreny należy wprowadzić kod dostępu.

Kasowanie czujek dymu.

Jeżeli czujka dymu, po skasowaniu, w dalszym ciągu wykrywa dym, alarm zostaje ponownie włączony. Jeżeli nie wykrywa dymu system powraca do normalnej pracy.

Aby skasować czujkę dymu należy:

1. **Wprowadzić kod dostępu ????.**
1. **Nacisnąć klawisz MENU a następnie 0.** Jeżeli do systemu przyłączona jest klawiatura *Premier RKP16 Plus* dodatkowo klawisz **RESET**.
2. Klawiatura piszczy i system alarmowy kasuje wszystkie zatrzaśnięte czujki.

N Jeżeli sygnał alarmu pożarowego wysłany został omyłkowo należy telefonicznie powiadomić stację monitorowania alarmów i odwołać niepotrzebną interwencję. Jeżeli alarm pożarowy jest prawdziwy należy natychmiast przystąpić do ewakuacji obiektu. Jeżeli alarm rozlegnie się w nocy obiekt należy ewakuować natychmiast.

Powyższe zalecenia są niezależne od sposobu zaprogramowania działania alarmu pożarowego. Bliższych informacji odnośnie pracy systemu udzieli instalator.

Zasady bezpieczeństwa pożarowego w mieszkaniach.

Większość pożarów zdarza się w mieszkaniach. Aby ograniczyć ryzyko pożaru zaleca się przeprowadzanie kontroli bezpieczeństwa pożarowego i opracowanie planów ewakuacji.

- Czy wszystkie instalacje elektryczne są we właściwym stanie technicznym i bezpieczne? Sprawdź czy nie ma uszkodzonych przewodów, przeciążonych obwodów itp. Jeżeli nie masz pewności co do ich stanu technicznego wezwij fachowców, którzy usuną ewentualne usterki.
- Czy łatwopalne ciecze przechowywane są w szczelnych pojemnikach i chłodnych, dobrze przewietrzanych pomieszczeniach? Nie zaleca się używania do mycia i czyszczenia łatwopalnych substancji.
- Czy łatwopalne materiały są dobrze zabezpieczone przed dziećmi?
- Czy piece i kominki są prawidłowo zainstalowane, czyste i działają prawidłowo? Wykorzystuj te urządzenia tylko zgodnie z przeznaczeniem.

Opracowanie planu ewakuacji.

Często pomiędzy wykryciem pożaru a śmiertelnym zagrożeniem upływa bardzo niewiele czasu. Dlatego bardzo ważne jest, aby plan ewakuacji rodziny został opracowany i przetestowany.

1. W opracowaniu planu ewakuacji powinni uczestniczyć wszyscy członkowie rodziny.
2. Należy opracować możliwe drogi ucieczki z każdego miejsca mieszkania. Ponieważ wiele pożarów zdarza się nocą, specjalną uwagę należy zwrócić na drogi ucieczki z sypialni.
3. Ucieczka z sypialni musi być możliwa bez konieczności otwierania wewnętrznych drzwi. Podczas opracowywania drogi ucieczki należy:
  - Upewnić się, że wszystkie zewnętrzne drzwi i okna otwierają się bez trudności. Czy zamki nie są zamalowane a ich mechanizmy działają sprawnie.
  - Jeżeli otwarcie lub użycie wyjść jest zbyt trudne dla dzieci, osób starszych lub niepełnosprawnych należy wziąć to pod uwagę przy opracowaniu sposobu ewakuacji. Należy przewidzieć, kto będzie im pomagał po usłyszeniu alarmu pożarowego.
  - Jeżeli wyjście znajduje się powyżej parteru należy przewidzieć drabinę lub linę ewakuacyjną oraz przeprowadzić trening ich użycia.
  - Wyjścia na poziomie parteru nie powinny być blokowane. Zimą należy pamiętać o usuwaniu śniegu sprzed drzwi zewnętrznych. Meble ogrodowe lub inne wyposażenie nie może blokować wyjść.
  - Wszyscy użytkownicy obiektu powinni wiedzieć gdzie mają zebrać się po opuszczeniu domu np. po drugiej stronie ulicy czy w sąsiednim domu. Po opuszczeniu budynku przez wszystkich mieszkańców należy powiadomić straż pożarną.
  - Dobry plan ułatwia szybką ewakuację. Nie trać niepotrzebnie czasu próbując samodzielnie walczyć z ogniem czy ratować dobytek oraz zwierzęta domowe. Po opuszczeniu domu nie wracaj do niego. Czekaj na straż pożarną.
  - Narysuj plan ewakuacyjny i często trenuj jego wykonanie, aby w razie prawdziwego niebezpieczeństwa każdy wiedział, co ma robić. Dostosowuj plan do zmian zachodzących w domu, takich jak zmiana liczby mieszkańców lub przebudowa domu.
  - Upewnij się, że twój system alarmowy działa prawidłowo przeprowadzając cotygodniowe testy. Jeżeli nie masz pewności czy system działa prawidłowo skontaktuj się z instalatorem.
  - Zaleca się kontakt ze strażą pożarną w celu uzyskania dodatkowych informacji dotyczących bezpieczeństwa pożarowego i planowania sposobów ewakuacji. W razie potrzeby poproś inspektora straży pożarnej o sprawdzenie bezpieczeństwa przeciwpożarowego twego domu.

Konserwacja.

Przy normalnej pracy system nie wymaga specjalnej konserwacji. Należy przestrzegać następujących zasad:

1. Nie myć centralki i klawiatur mokrą ścierką. Przetarcie lekko wilgotną ściereczką wystarczy, aby usunąć kurz i brud.
2. Do sprawdzania stanu akumulatora lub sygnalizatora przeznaczony jest test akumulatora/sygnalizatora. Zaleca się wymianę akumulatora, co 3 lata.
3. Inne elementy systemu takie jak czujki dymu, czujki ruchu, czujki stłuczeniowe itp. powinny być konserwowane zgodnie z zaleceniami producentów.

4. Słownik.

Słownik terminów używanych w tej instrukcji:

Kod dostępu: 4,5 lub 6cyfrowy kod używany do obsługi systemu alarmowego.

Stacja monitorowania alarmów: Miejsce, gdzie drogą telefoniczną przesyłane są raporty centralki o stanie systemu alarmowego.

Ominięcie: Cecha pozwalająca użytkownikowi wyłączyć wybrane linie z pracy systemu alarmowego.

Gong: Cecha pozwalająca klawiaturom i wewnętrznym sygnalizatorom na emitowanie sygnału "ding-dong", gdy wybrana linia zostanie naruszona.

Kod wymuszenia: Specjalny kod, który wysyła do stacji monitorowania alarmów raport wskazujący, że system został użyty pod przymusem.

Linia zezwalająca na zamknięcie: Jest to specjalnie zaprogramowana linia, która pomimo naruszenia zezwala na uzbrojenie systemu.

Grupa omijania: Cecha pozwalająca użytkownikowi, w jednym kroku, ominąć grupę linii.

Podsystem: Jedna lub więcej linii tworząca wydzielony obszar. Obszar ten może być uzbrajany i rozbrajany niezależnie od innych podsystemów.

Usterka: Sytuacja, gdy wykryty zostaje problem techniczny w systemie alarmowym lub w jednym z przyłączonych do niego urządzeń.

Linia: Jest to obszar chroniony posiadający jedną lub więcej czujek przyłączonych do centralki (czujki ruchu, czujki stłuczeniowe, wyłączniki drzwiowe itp.).

5. Dane instalacyjne.

Centralka

Model:	Premier 412: ☐	Premier 816: ☐
Miejsce instalacji:		

Klawiatury

Klawiatura	Lokalizacja	Podsystemy	Pożar (1 i 3)	Napad (4 i 6)	Medyczny (7 i 9)	Napad cichy	Szybkie uzbrojenie	Szybkie rozbrojenie	Szybkie ominięcie
1									
2									
3									
4									
5									
6									

Zegary podsystemów.

Zegar	Podsystem 1	Podsystem 2	Podsystem 3	Podsystem 4
Czas wyjścia	Sek.	Sek.	Sek.	Sek.
Czas opóźnienia wejścia 1	Sek.	Sek.	Sek.	Sek.
Czas opóźnienia wejścia 2	Sek.	Sek.	Sek.	Sek.
Czas opóźnienia alarmu	Min.	Min.	Min.	Min.
Czas opóźnienia sygnalizatora	Min.	Min.	Min.	Min.
Czas działania sygnalizatora	Min.	Min.	Min.	Min.

Użytkownicy

Użytkownik	Nazwisko	Podsystemy	Uzbrojenie	Rozbrojenie	Ominięcie	Funkcje
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

Użytkownik	Nazwisko	Pod-systemy	Uzbrojenie	Rozbrojenie	Omi-janie	Funkcje
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						
31						

Linie

Linia	Obszar chroniony	Podsystemy	Gong	Typ linii
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				

Dane kontaktowe.

Firma instalująca: _____

Adres: _____

Telefon: _____

Fax: _____

E-mail: _____

Stacja monitorowania alarmów: _____

Numer obiektu: _____

Telefon: _____

E-mail: _____

Texecom
www.texe.com

Texecom Limited, Bradwood Court, St. Crispin Way, Haslingden, Lancashire BB4 4PW, England.

Website <http://www.texe.com>

Technical Support:

Tel: +44 (0)1706 234833

Tel: +44 (0)1706 234811

Fax: +44 (0)1706 213187

Tłumaczenie na zlecenie Volta sp. z o.o.

© P.P.H.U. Radio Garda

Józef i Małgorzata Rochalscy